

Вод за разминирање и уклањање неексплодираних убојних средстава

МИРНА РУКА И ХЛАДНА ГЛАВА

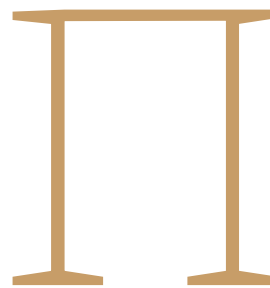
Прокупачки деминери су од 2017. године до данас успешно и без минских инцидената прегледали и очистили од експлозивних остатака сумњиву површину од 855.000 метара квадратних, испитали 28 сумњивих отвора од авионских бомби, пронашли у току претраге и успешно уништили 7.322 неексплодирана убојна средства различите намене, калибра, врсте, домаће и стране производње из различитих периода

Пише Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Фото: Зоран Миладиновић и архива Треће бригаде КоВ

рошло је десет година од формирања прве јединице за разминирање и уклањање неексплодираних убојних средстава у Војсци Србије, што је довољан разлог да и шира јавност сазна нешто више о саставу који је у протеклој деценији *очистио* бројне војне објекте од неексплодираних убојних средстава заосталих из агресије НАТО-а, претходних ратова и експлозија магацина убојних средстава. Војска Србије је и пре формирања вода имала врсне пиротехничаре са значајним ратним искуствима, али су се они налазили у различитим видовима, родовима, бригадама и гарнизонима. Савремени светски трендови, контаминираност земљишта у Србији и све веће коришћење импровизованих убојних средстава у сврхе тероризма утицали су на одлуку да се обједине људи и средства и формира јединица ранга вода за борбу против неексплодираних убојних средстава. Вод за разминирање и уклањање неексплодираних убојних средстава комплетиран је 2014. године у Прокупљу, у оквиру инжењеријског батаљона Треће бригаде Копнене војске, док је готово истог тренутка започета сложена обука коју су пратили високи и савремени стандарди, школовања у земљи, стручни курсеви у иностранству и непрекидно увећавање способности припадника вода и јединице у целини.

У разговору са командиром вода капетаном прве класе Лазаром Ковачевићем и његовим пионирима пиротехничарима покушали смо да одгонетнемо тајну врхунских резултата вода у протеклој деценији, али и да их питамо како се уништавају бомбе, има ли страха, каква им је опрема.

ХУМАНИТАРНО РАЗМИНИРАЊЕ

Припаднике вода за разминирање и уклањање неексплодираних убојних средстава нисмо пронашли у њиховој матичној прокувачкој касарни „Ратко Павловић Ђићко”, већ у лесковачкој „Војвода Петар Бојовић”, где су обављали дубинску претрагу дела касарне. Нема у овој информацији ничег чудног, пошто су прокувачки пиротехничари заправо ретко у свом граду. Они су, како кажу, спремни да се у сваком тренутку ангажују и у ванрадном времену и по хитном позиву, једном речју доступни су 24 сата сваког дана у недељи или месецу. Како је све то почело?

– Вод смо саставили од пажљиво браних професионалаца, који су од првог дана имали активну и свакодневну обуку са бројним практичним вежбама. Техничко извиђање сумњивих површина, чишћење површина и објеката са утврђеним ризиком од

неексплодираних убојних средстава, испитивање сумњивих отвора од авионских бомби и пиротехничко обезбеђење инжењеријских радова започели смо 2017. године, после трогодишње непрекидне и сложене обуке. Од тада до данас смо успешно и без минских инцидената прегледали и очистили од експлозивних остатака сумњиву површину од 855.000 метара квадратних, испитали 28 сумњивих отвора од авионских бомби, пронашли у току претраге и успешно уништили 7.322 неексплодираних убојна средства различите намене, калибра, врсте, домаће и стране производње и из различитих периода – истиче капетан Ковачевић.

Значај вода којим командује капетана Ковачевић огледа се како у опасностима и ризику посла који његови припадници обављају, тако и кључном улогом јединице у обезбеђивању сигурности становништва и повратку нормалном животу у послератном периоду. Са сигурношћу се може рећи да је ова јединица очистила од неексплодираних убојних средстава и учинила безбедним површину већу од 850.000 метара квадратних, чиме је створила услове за безбедно и несметано функционисање Војске Србије и отклонила бројне опасности по цивилно окружење. Овај вод, другим речима, оставља иза себе чисте и безбедне површине, спречавајући настанак ванредних догађаја у Војсци Србије и страдање цивилног становништва.

Занимљиво је да припадници вода раде и на едукацији цивилног становништва о опасности од експлозивних остатака из рата и употреби пиротехничких средстава, док на свакој здруженој тактичкој вежби са бојевим гађањима указују припадницима војске који су правилни поступци приликом случајног наилазак на неексплодираних убојна средства и на мере заштите од њих у току самог извођења вежби. Из свега наведеног лако је закључити да је вод за разминирање и уклањање неексплодираних убојних средстава веома важна јединица за заштиту грађана, припадника Војске Србије и инфраструктуре од потенцијално опасних експлозивних направа на целој територији Републике Србије.

– Разминирање и уништавање неексплодираних убојних средстава један је од најопаснијих и најризичнијих послова који захтевају бескомпромисну преданост, храброст, пожртвовање. Знамо са каквим неманима или подмуклим убицама се сусрећемо и зато водимо рачуна да припаднике наше јединице у раду краси мото „Мирне руке и хладне главе”. Само на тај начин можемо успети да неексплодираних убојна средства уништите на безбедан начин. Професионализам у обуци и на делу такође је важан сегмент у нашем раду, а од професионализма често зависе и животи људи. У мирнодопским условима овај посао обавља се детаљније и то тако да прак-

тично гарантује да после рада пиротехничара нема више заосталих убојних средстава на неком простору. Ова процедура, уклопљена у строге међународне стандарде, назива се хуманитарно разминирање – тврди командир вода капетан прве класе Лазар Ковачевић.

БОМБА У КРЕМНИ

Данас су припадници вода у саставу 310. инжењеријског батаљона Треће бригаде Копнене војске у великој мери оспособљени да проналазе, уништавају и транспортују сва неексплодираних убојна средства, што су протеклих година показали и доказали на теренима широм земље, почев од Бујановца, преко Аеродрома „Дубиње” код Сјенице, па до Сомбора. Није реткост да се ангажују на више локација истовремено, понекад и на пет до шест загађених простора. Ових дана прокупачки деминери ангажовани су у Кремни, Лесковцу и у Нишу, а убрзо их очекују и терени у Панчеву и на полигону „Никинци”. Нема сумње да је за њих најизазовнији и најопаснији задатак био чишћење сјеничког аеродрома, на који је у току рата 1999. поред мноштва авио-бомби бачено и око четири хиљаде касетних бомби.

– На том терену смо током трогодишњег ангажовања пронашли и безбедно уништили 173 касетне бомбице и једну авионску бомбу МК-82. Простор сјеничког аеродрома је сада безбедан, али треба рећи да су поред нас на њему радили и деминери из грађанства – каже капетан Ковачевић.

Пре упућивања на терен пиротехничари имају информације са каквим опасностима се могу суочити, мада често током рада на терену буде и потпуно нових открића. У Кремни су, на пример, вршили дубинску претрагу терена од убојних средстава, а пронашли велику авионску бомбу која није циљано тражена, нити је постојала информација да је она тамо заостала. Била је то бомба МК-13, британске производње, пуњена бризантним експлозивом, хексогеном, који је много јачи од тротила. Бомба тог типа тада је први пут пронађена на територији Републике Србије. Установљено је да је упаљач армиран, те да је самим тим транспорт бомбе на локацију за безбедно уништавање немогућ и да је неопходно уништити је на лицу места. У близини бомбе налазили су се објекти, због чега су пре њеног уништавања урађени многи прорачуни попут безбедносног растојања, зоне сигурности, прорачуна ваздушно-ударног таласа, сеизмичког дејства или максималног долета парчади од авио-бомби. На терену је остварена сарадња са Сектором за ванредне ситуације МУП-а Србије, како би се извели

МАШИНСКА ПРИПРЕМА ЗЕМЉИШТА

У Прокупље редовно пристиже најновија техника за извршавање задатака разминирања и уништавања неексплодираних убојних средстава захваљујући набавкама Војске Србије и међународним донацијама. Реч је о квалитетним магнетним локаторима детекторима, рендгенима, уређајима за скидање упаљача са дистанце, балистичким штитовима и другим деловима опреме. Очекује се да ће ускоро бити набављена и машина за машинско разминирање тла, вредна милион евра, што ће омогућити да вод достигне и способност за машинску припрему земљишта. Припадници вода су већ завршили потребне курсеве за рад са том машином и уверени су да ће им она знатно убрзати процес рада на теренима где може да се користи.

евакуација људи, изолација и зауставио саобраћај у пречнику од два километра. Највећи значај имала је редукација, што се у ствари односило на све мере циљем смањења ефекта експлозије и њеног угушења. Инжињеријска радна група изградила је бедем изнад авионске бомбе, у који је утрошено четири хиљаде џакова са песком и триста метара кубних песка у ринфузи, док је посебно важна била изградња сеизмичког канала, дубине четири метара, како би се спречило подрхтавање тла и сачувала и заштитила инфраструктура. Бомба је контролисано уништена детонацијом у урбаној средини, без икаквих последица по људе, материјална средства и околину.

– Уклањање експлозивних средстава представља изазован и веома одговоран посао, који захтева прецизно планирање, стратегију и тимски рад. Важно је да се примене одговарајуће технике и процедуре како би се максимално унапредила безбедност током уклањања експлозивних средстава. Уклањање мора бити изведено од стране обучених и квалификованих стручњака са одговарајућом опремом

и ресурсима, а управо наша јединица има и стручњаке, и опрему, и ресурсе. Посебно истичем проналажење, безбедно и контролисано уништавање неексплодираних убојних средстава у урбаним срединама. Уништили смо и две авио-бомбе, које су циљано тражене у складишту Мирничка река, поред Куршумлије. Испитивали смо десет сумњивих отвора од авионских бомби и пронашли две бомбе. Прву смо применом мера редукције уништили на лицу места, а следећој смо са пиротехничарима из РВ и ПВО скинули упаљаче, транспортовали је и уништили на безбедном месту – каже капетан прве класе Лазар Ковачевић.

Капетан прве класе
Лазар Ковачевић

Водник прве класе
Неша Ђорђевић

Водник прве класе
Милош Стевановић

МЕНТОР И ДРУГ

Голим оком приметна је невероватна заступљеност хумане димензије у свему што припадници вода за разминирање и уништавање неексплодираних убојних средстава чине током обуке, рада на терену и едукације колега из Војске Србије и грађанства.

– Свако пронађено и уништено неексплодирано убојно средство говори да смо можда у будућности спасили један живот, што је свакако најбоља сатисфакција за наш рад – потврђује пионир-пиротехничар заставник Иван Рајковић – Кад сам уписивао

ЗДРАВЉЕ ПИРОТЕХНИЧАРА

Медицински техничар заставник Душан Стошић има основну дужност да пружи прву помоћ повређенима у случају инцидента, али и да свакодневно прати здравствено стање пиротехничара.

– Вршимо здравствену процену пиротехничара пре почетка рада на разминирању и уништавању неексплодираних убојних средстава, што евидентирамо у прописану документацију. Мој задатак је и да сваког пиротехничара оспособим за пружање прве помоћи и спровођење индивидуалне здравствене заштите приликом рада на терену. Суштина је да они могу да помогну један другом – каже заставник Стошић.

војну школу жеља ми је била да будем припадник инжењеријских јединица, пре свега да би послом који обављам оставио траг иза себе и да оно што сам изградио користи свима. Драго ми је што ме је усавршавање током година довело до јединице која се пре свега бави хуманим послом, а то је реализација задатака у складу са међународним стандардима за хуманитарно деминирање и Упутством за разминирање и уништавање неексплодираних убојних средстава у миру.

Командир вода и командири тимова имају посебну одговорност за обученост припадника вода, као и за њихов професионалан, ефикасан и надаре безбедан начин рада током извршавања сложених за-

датака на терену. Заставник Дејан Милановић један је од командира тимова који има професионалну и моралну обавезу да према члановима свог тима буде не само добар командир који ће дати максимум да се они врхунски обуче већ и ментор и друг.

– У протеклих десет година већи део времена провели смо на терену, где смо заједничким радом успешно реализовали све постављене задатке који су захтевали професионалност и обученост. Упознавали смо се током извршавања тих задатака, а самим тим расло је и међусобно поверење, тако да смо данас састав у коме владају одлични међуљудски односи, како на пословном, тако и на приватном плану. Припадници вода доступни су једни за друге у сваком тренутку и за било какву помоћ, једном речју заједно смо и у добру и злу – подвлачи заставник Милановић.

Нема сумње да деминери из Прокупља могу самостално, комплетно, ефикасно и безбедно обављати послове разминирања и уништавања неексплодираних убојних средстава захваљујући обуци у којој су оптимално коришћена домаћа и страна теоријска и практична решења и савремена достигнућа. Посебна пажња посвећена је уграђивању у обуку међународних стандарда.

– Да бисте уопште добили одобрење за рад као пиротехничар, потребно је да вас сертификую надлежне институције које имају овлашћење за издавање сертификата на основу стандарда ИМАС. У протеклом периоду похађали смо више курсева

Заставник
Дејан Милановић

Заставник
Душан Стошић

Заставник
Иван Рајковић

у земљи и иностранству и стекли значајна искуства која максимално примењујемо у обуци – истиче водник прве класе Неша Ђорђевић.

– Процес међународне војне сарадње увек је заступљен у нашој јединици јер су изазови, ризици и претње од неексплодираних убојних средстава константно присутни, како у земљи, тако и у региону и свету – закључује командир вода капетан прве класе Лазар Ковачевић – Све то захтева стално усавршавање и унапређење способности припадника вода, који морају бити интероперабилни са страним армијама. Специјализована обука и савремена заштитна опрема су нам, свакако, помогле да ефикасно и безбедно обављамо ову врсту задатака. Велике опасности вребале су на скоро свим теренима, али припадници вода знају шта им је посао и да приликом рада са неексплодираним убојним средствима морају увек да се понашају у складу са прописаним мерама заштите на

раду. Успели смо тако да све послове обавимо без ризичних или ванредних догађаја, што потврђује да је вод по обучености и опремљености дефинитивно у рангу са свим сличним јединицама у савременим светским армијама. ▀

СТРАХ

Има ли страха код пиротехничара када приступају бомби или неком другом неексплодираном убојном средству?

– Има и страха и зноја – одговара пионер пиротехничар водник прве класе Милош Стевановић. – Позитивни страх увек је присутан приликом деминирања, што је добро, јер нас одржава будним и опрезним. Искуснији пиротехничари кажу да оног тренутка када више не постоји страх, пиротехничар треба да престане да се бави тим послом. Нема могућности у овом послу за било какво опуштање или деконцентрацију ни на тренутак. Треба бити увек физички и психички спреман, максимално озбиљан и концентрисан.